

ÉRTÉKES ÉLET.

AFÉRFI már útra készen, felöltöben állt a szobában és a kabátja ujjával a kalapja karimáját keféltette, mikor az asszony bejött hozzá. Rendetlenül magára kapott szürke pongyolában volt, fésületlenül és álmosan, a férfi elégedetlenül nézett rá.

— A gyerek nem jól érzi magát, — mondta az asszony, nem törődve a férfi tekintetével. — A feje fáj.

— Nem akar iskolába menni, — vélekedett a férfi.

— Nem hiszem. Nem tetszik nekem a dolog. Olyan furcsán, rendetlenül ver a pulzusa.

A férfi még jobban elkedvetlenedett. Nem szerette, ha a családtagok orvosi véleményeket mondtak, az ilyesmi oktan nagyképűségnek tünt elötte. Bement a gyerekhez, megsimogatta az arcát; csakugyan egy kicsit bágyadtnak látszott, amint behunyt szemmel feküdt a párnák között.

— Ágyban maradsz? — kérdezte a férfi vonakodva. — Jó, az semmi esetre sem árthat. Telefonáljatok Gézának, ha lehet, még dél előtt nézzen ide. Szervusz, fiam.

Megsimogatta, megsókolta a gyereket, homlokon csókolta az asszonyt és azután elment.

Délben, amint haza érkezett ebédre, már az előszobában megcsapta valami nyomasztó, fulladt hangulat. Az asszony az ebédlőben ült egy karosszékben, még mindig a reggeli rendetlen pongyola volt rajta, a szemén sírás nyoma látszott. Amint a férfi belépett, feltekintett és csak annyit mondott:

— Harmincnyolc, négy.

A férfi megindulás nélkül fogadta a hírt, még a komoly érdeklődést is túloznia kellett bizonyos fokig.

— Hm. Úgy látszik még sem iskolakerülés. Géza itt volt?

Az asszony elkeseredetten intett.

— Itt. Nem tud semmit. Azt mondja, talán csak egyszerű influenza az egész. Talán. Egy-két napig még bizonytalan a dolog, ki tudja mi minden lehet. A Szegő Gyuszi hashártyagyulladásá ugyanígy kezdődött.

— Ugyan. — A férfi kedvetlenül ráncolta a homlokát. — Nem kell mindjárt képzelődni. Biztosan meghült egy kicsit.

Az asszony szájaszélei körül apró kis ráncok képződtek, amelyek valami elfogult konokságot tükröztek. Komoran rázta a fejét.

— Nem, az arckifejezése egy cseppet sem tetszik nekem. Olyan sápadt, színtelen és olyan furcsán zavarosak a szemei. Nagyon félek.

— Már megint mindent tudsz, — idegeskedett a férfi. — Ne csinálj diagnózisokat, bízd csak Gézára. Majd ő megmondja, hogy mi a mi dolgunk.

Együtt mentek be a gyerekekhez. A szoba küszöbére érve, az asszony annyira felélénkült, hirtelen olyan túlzott jókedv és tüntető gondtalanság látszott az arcán, hogy a férfi megdöbbsent, de láthatólag a gyerek is összerezett egy kicsit. Ahogy az apja lehajolt hozzá, hogy megcsókolja a homlokát, ahogy az anyja a takarón heverő keze után nyult, nyomban érezte, hogy aggódnak érte, ennél fogva nagyot sóhajtott és lehunytt szemmel, bágyadtan túrta a simogatásokat.

Csakugyan lázas volt, a szeme zavaros, az arca kipirult. A férfi elgondolkozva szólt hozzá néhány szót. No, csibész, már megint kezdted? Majd adok én neked. A gyerek bágyadtan mosolygott és váratlanul arról kezdett beszélni, hogy a kerékpárjára szeretne egy új lámpát, mert a régi már nem jó, alig világít. Az apja egy kicsit megnyugodva, azt felelte, hogy jó, majd meggondolja a dolgot, azután az asszonnal együtt átment az ebédlőbe.

Ebéd után az asszony telefonált az orvosnak. Részletesen, körülményesen adta elő, hogy aggódik, a gyerekeknek a feje fáj, a láza alighanem emelkedett, nagyon nem tetszik neki a dolog. Mit gondolsz, Gézukám a hashártyagyulladásról? Az orvos nyilvánvalóan ellenmondott, mert az asszony nyomban hangot változtatott és Kertész Palikáról kezdett beszélni, akinek a sarlachja ugyanígy kezdődött, a gyerekeknek is van egy kis piros kiütése a jobb lábán. Az orvos idegeskedett, az asszony nagyon alázatos lett, boldogan vette tudomásul, hogy estefelé még egyszer felnéz hozzájuk. Amikor letette a kagylót, elégedetlenül nézett az urára, azt mondta, hogy Géza az ő barátja, egészen az övé, furcsa, hogy soha sem akarja igazán komolyan venni a betegséget. Egy orvosnak több érdeklődést kell tanúsítania a betege iránt, különösen, ha egy ilyen szegény, drága kis gyerekről van szó.

Négy óra tájban a férfi indulni készült, az asszony azonban bejött hozzá, kezében a hőmérővel és szemrehányóan tragikus hangon mondta:

— Harminckilenc, kettő. Na, mit szólsz ehhez?

A férfi azt felelte, hogy a gyereknél egy-kettőre felszökik a láz és egyáltalán nem fontos az egész, magában mégis bizonytalankodni kezdett és otthon maradt. Bement a gyerekekhez, leült mellé az ágya szélére. Most már csakugyan nagyon bágyadt volt. Csöndesen, mozdulatlanul feküdt, fázósan egész kicsire összehúzódva a takaró alatt, sápadt kis arcának közepén nagy, lázas piros folt égett. A férfi megfogta a kezét, az ütőerét keresve, azután, hogy nem találta mindjárt, idegesen megint elengedte. Jókedvű hangon kijelentette, hogy meglesz a kerékpárlámpa, már telefonált is az üzletbe egy nagyszerű, dupla fényerejű, reflektoros lámpáért; azután, hogy a gyerek csak egy bágyadt szem-

rebbenéssel vette tudomásul a dolgot, aggodalmasan nagyot dobbant a szíve és idegesen kiment a szobából.

Délutánra csodálatosképen már az egész család tudott a gyerek betegségéről. Valóságos búcsújárás volt a házban. Eljött mind a két nagymama, az egyik hozott egy képeskönyvet, amelyben színes rajzminták és kifesthető, színtelen rajzok voltak, a másik hozott egy doboz színes ceruzát, pedig nem is beszéltek össze. A férfi anyja gondterhelt volt, beszélt a kis fiáról, Pistáról, aki szegényke nyolc éves korában halt meg vakbélgyulladásban. A másik nagymama jókedvű volt és energikus, zajosan biztatott mindenkit, hogy csak fel a fejjel, nem lesz semmi baj. Az asszony nővére csak becsengetett és az előszoba ajtó előtt állva beszélgetett negyedóra hosszat, mert elvégre is nem lehet tudni, hová fejlődik a betegség, minek vigyen esetleg valami ragályt az ő gyerekeinek, amikor nem muszáj. Tódor bácsi határozottan követelte, hogy hívassanak még egy orvost, egy gyermekgyógyászt, mert Géza kétségkívül nagyon megbízható orvos ugyan, de végeredményben még sem specialista és több szem többet lát. Etelka néni, a férfi anyjának nővére, úgy vélekedett, hogy esetleg csak kezdődőben lévő sárgaságról van szó, de egyes jelekből tüdőgyulladásra következtet, amiért a férfi csúnyán össze is vezett vele. Száraz hangon felhívta az idős hölgyet, hogy menjen öt évre az egyetemre, utána két évi kórházi gyakorlatra, azután, ha tetszik, mondjon orvosi véleményt, egyelőre azonban ne szóljon bele a beteg dolgába. Etelka néni erre sírva fakadt, azzal vádolta a férfit, hogy nem tiszteli a kort, örökké gúnyolódik és megesküdött régen elhunyt férje emlékére, hogy soha többé át nem lépi a háza küszöbét, a gyerekekhez sem mer közeledni többé. Ezek után hidegen, sértődött arccal távozott, de az előszobában még jó félóra hosszat suttogott az asszonnyal, aki utána sietett, hogy kikísérje.

Estefelé eljött az orvos. Felhíborítón közönyös volt, nagyon sietett. Épen csak, hogy oda nyomta a fülét a gyerek mellére és a hátára, amint az asszony később ingerülten éles hangon meg is jegyezte, megtapogatta a hasát, szórakozott pillantást vetett a gondosan rovátkolt láztáblára, amelyen az asszony teljes félórát dolgozott, kijelentette, hogy még mindig nem tud biztosat, föltevéseket pedig nem akar felsorolni, egyelőre várni kell, nem kell sem lázcsillapító, sem borogatás, mindenestre jó lesz, ha nem engednek be senkit a gyerekekhez, egy kicsit izolálni kell a külvilágtól. Ezek után gondosan megmosta a kezét, magára kapta a kabátját és sietve távozott. Az asszony kétségbeesetten rohant utána az előszobába, a férfi ott maradt a gyerek mellett. Leült az ágy szélére és feldúltan, elkeseredetten figyelte. Még csak most látta igazán, hogy a gyerek milyen levert, milyen erőtlen. Hosszú, szőke haja csapzottan, izzadtan hullott le magas, fehér homlokára, nagy kék szemei, amelyek máskor olyan élénken csillogtak, kifejezéstelenek, színtelenek voltak. A férfi előtt derengeni kezdett valami: ezt az üres, kifejezéstelen pillantást már látta valahol. A gyerek csuklója után nyúlt, egyenesen rátapin-

tott az ütőerre. Szaggatottan, rendetlenül, de nagyon sebesen vert, mintha apró, alig érezhető dobverők peregnének az ujjá hegyén. Egyszerre az egész öntudata megtelt egy szóval: tifusz. Visszadöbbsent tőle, megpróbált felháborodni miatta. Eh, már én is kezdem a kuruzslást. Öt év az egyetlen, két évi kórházi gyakorlat... ostobaság. Azután lerázta magáról ezt az aggodalmat, mint gyöngeséget. Nem, nem tudta, de érezte, hogy úgy van. Tifusz. Rettenetes.

Olyan sápadt volt, olyan gyámoltalanul összegörnyedve kuporgott az ágy szélén, hogy az asszony, amint visszajött, megrémült tőle. Kapkodni, dadogni kezdett, hirtelen ő akarta megnyugtatni a férfit. Géza azt mondja, hogy nem talál semmi különösét, a gyerek tüdeje egészen tiszta. Valószínűleg nem lesz semmi baj. A férfi feltekintett, gyorsan összeszedte magát és helybenhagyólag bólintott. No persze. Holnapra már sokkal jobban lesz. Olyan furcsák a gyerekek.

Beesteledett, odakinn lassan egészen sötét lett. Nyomott hangulatban, komor csöndben vacsoráztak, egyikük sem beszélt, csak az evőeszközök csörömpöltek kietlenül. Vacsora után visszamentek a gyerekekhez. Az asszony megitatott vele egy fél pohár citromos vizet, megigazította az ágyát, betakargatta, azután az éjjeli szekrényen álló lámpát letette a földre úgy, hogy tompa félhomály borult a szobára. A férfi elégedetlen pillantásokkal kísérte; milyen jó neki, ő tehet valamit a gyerekért. Leültek, két nagy karosszékre két oldalt az ágy mellett és integettek egymásnak. Pszt, csöndesen. Talán elalszik.

A gyerek hamar elaludt. Arccal az apja felé fordulva, összekuprodott a takaró alatt, kis kezét ökölbe szorította és rendetlenül, zihálva szedte a lélekzetet. A nagy csöndben semmi sem hallatszott, csak a gyerek lihegése, azután egy falióra egyhangú tik-takja valahonnan a másik szobából. A férfi előregörnyedve ült a helyén, sóvárogva bámult bele a gyerek lázrözsás, sápadt arcába, az ajka remegett. Tele volt gyorsan elhatalmasodó rémülettel, a tehetetlenség bénító tudatával. Hogy dolgozik valami itt belül, ebben a kis testben, valami méreg, gyilkos, gonosz szándék és hiába nyujtja ki a kezét, hiába feszíti meg az izmait, hiába öleli magához az egész gyereket, nem tudja belé lehelni a maga erejét, a maga életét, semmit sem tehet. Megfogta a gyerek csuklóját, az ujjá hegyén megint ott érezte az ütőer lázas, sebes pergését. A lámpa egyet hunyorított, a szobára mintha még sűrűbben borult volna rá a homály, a férfi előtt már csak a gyerek arca derengett a sötétben, természetellenesen éles körvonalú, egymással össze nem olvadó fehér és piros foltokban. Egyszerre érezte, hogy az ő halántékában is lüktetni kezd az ér, eleinte lassan, csak időnként érezhetően, azután mindég gyorsabban, hirtelen nekiindulva és megint lelassítva, mintha a gyerek csuklójának lüktetése hajtaná az ő vérét is, mindig lázasabb, mindig viharosabb tempóban, összerázva az egész testét, visszhangosan kopogva a fejében. Minden aggodás, félelem és bizonytalanság odagyűlt a szemébe, lélekzetvisszafojtva tapadt a tekintetével a gyerek arcára.

... Tífusz. Rettenetes betegség. Ez biztosan az? Igen, hogyne ; ezt a nagyon levert, szánalmasan erőtlen kifejezését a szemnek ismeri már. Persze, az is ugyanilyen fásultan bámult maga elé ; hogy hasonlított a gyerekre. No persze, az már felnőtt ember volt, tizenkilenc, talán húsz éves, de ugyanilyen kék volt a szeme és szőke a haja, sokkal világosabb, fénytelenebb szőke, de mégis hasonló. Igen, azért volt olyan megdöbbenő az este a hirtelen felismerés, az az emlék kapcsolódott a gyerek aggasztóan bágyadt tekintetéhez, ha nem is világosan elgondolva, de valahol a tudat alatt. A szőke német fiú a kórházban, milyen régen is volt már Oroszországban ...

... A kórház ... Szakadékos, vízmosásos part tetején állott, előtte szélesen, hatalmasan hömpölyögtek a Volga hullámai. Vöröstéglás, kormos-füstös, nagy épület volt, amint az ember belépett a kapuján, nyomban megcsapta valami émelyítően fulladt, nehéz levegő. A második emelet kórtermei hadifoglyokkal voltak tele : a hármashban, a belső sarokban, mindjárt az ablak mellett feküdt a szőke germán fiú.

A férfi tisztán látta maga előtt az egész képet, végig rohantak előtte két-három nap eseményei, a legapróbb részletek is élénken, élethíven álltak elő nagy erőfeszítéssel dolgozó agyában. Kockás kőpadozatú, félhomályos nagy termek voltak, tele rakva, szürkére mázolt vaságyakkal, sokfelé alig lehetett átfurakodni az ágyak között. A durva vászonlepedőkön, a gyűrött, véres, piszkos párnákon száz és száz ember feküdt, németek, törökök, magyarok, bulgárok és bosnyákok, fiatal újoncok és öreg népfölkelők, mind súlyos betegek, akik hatféle érthetetlen nyelven nyögtek, panaszkodtak, könyörögtek és káromkodtak szüntelenül.

A doktor, német orvoskari hadnagy, civilben fogorvos egy Keleti tengeri kikötő városban, jött délelőtt tíz óra, fél tizenegy tájban. Lenn a kapuban, még rendesen jókedvű volt, derült, mire azonban felért a második emeletre, már csak úgy reszketett a visszafojtott haragtól és idegességtől. Magára kapta a fehér köpönyegét és elindult a kórtermekbe, félóra alatt végigszáguldott az egész emeleten. A betegekre olyan ellenségesen átható pillantásokat vetett, hogy szinte féltek tőle. Meg-megállt egyik-másik ágy előtt és toporzékolt tehetetlen dühében.

— Na, ennek ópium kellene. Honnan vegyem? Próbáljon egy kis kinint szerezni, menjen el ahhoz a vöröskeresztes gazemberhez újra. Hát ennek mit adjak? Jódtinktúrám van és aszpirinem, egyebem nincs. Mi az, az öreg török már megint őrjöng? Hát nem lehet morfiumot kapni semmi áron?

A szőke német fiúnak magas láza volt, állandóan negyven fok körül, csak úgy égett, tüzelt az egész teste ; az orvos sötét tekintetét vetett rá és azt mondta : — Ha tisztességes ember lennék, soha többé be nem tenném a lábamat ebbe a kórházba. Mit adnak ennek a fiúnak? Káposztalevest, micsoda, sárga kását, mint a többinek? Verje meg az Isten Kerenszkit és az egész országukat. Szerezzen neki egy csésze tejet,

naponta legalább egy liter tejet, mondja meg annak a gaz cseláknak odalenn a konyhán, hogy lemegyek hozzá és kiverem a fogát, ha nem ad tejet.

Hirtelen lecsendesedett, lemondóan legyintett. Mondjon neki valamit, akármit, ennek a fiúnak minden esetre adjon állott vizes borogatást.

Olyan furcsa, bántó tudat volt most átérezni azt, hogy milyen csöndes nyugalommal járkált akkor a betegek között. A férfi egész világosan látta önmagát, amint fehér köpenyében jár az orvos után a kórtermeken át, a kezében papír meg ceruza, feljegyzi a különböző utasításokat, azután, amint az orvos elment, hozzáfog az elintézésükhöz. Nyugodtan, minden lelkesedés nélkül fog hozzá, csak bizonyos erőltetett kötelességtudással, nyilvánvalóan nem a beteget, a meggyötört embert látta akkor, hanem a munkát. A munka sok volt és szokatlan, mert sohasem tanulta, nehéz is volt és kellemetlen, a betegek mocskosak voltak és rosszszagúak, elkeseredettek és elégedetlenek, néha fékezhetetlenül lázadoztak. A tifuzos német fiú kivétel volt; lázas szemei olyan meghatottan csillogtak, amikor rácsavarta a vizeslepedőt, látszott rajta, hogy nagyon meglepő, váratlan öröm számára ez a gondoskodás és meghatottan, reszkető hangon mondta: köszönöm.

Később még emelkedett a láza, negyven fokon felül volt, azután negyvenegy és a szőke fiú elvesztette az öntudatát. Lehunyt szemekkel, eltorzult arccal feküdt, vacogó fogakkal nyöszörgött néha valamit, amit nem lehetett megérteni. Egyszerre váratlanul magához tért, a hőmérséklete gyorsan csökkent, leszállt harmincnyolc fokra, azután harminchétig és még tovább. A férfi egy kicsit megkönnyebbülve vette ezt tudomásul, jó érzés volt, hogy a fiú jobban van; az orvos azonban csak legyintett, amikor meglátta és az öklével fenyegetőzött dühében.

— Operálni kéne, mit csináljak vele? Ne adjon neki több borogatást.

Délután már valósággal kihült a fiú teste, egész hűvös volt az érintése, a keze, lába megkékült, elhalt apránként. Már szinte csak a nagy, kék szemei éltek, azokkal rátapadt a férfi arcára, amint néha elhaladt mellette, alázatosan, félénken könyörgött neki, kérte, hívta magához a szemével. Nyugtalanító, zaklató érzés volt ez a néma könyörgés, amelyre nem volt válasz, a férfi kétszer is úgy tett, mintha nem értené és elégedetlenül dűnnyögve elfordult tőle. Végre mégis odament hozzá és fölhajolt.

— No, mi az? Hogy vagyunk? Jól, úgy-e?

A szőke fiú mosolyogni próbált, elnézést kérően, békitően, a szája megrándult, mondott valamit. Először nem lehetett megérteni, olyan halk volt a hangja, inkább a szája mozgását kellett figyelni, hogy megérthesse az ember.

— Önkéntes úr, nincs valami orvossága?

A férfi határozatlanul körülnézett, azután az éjjeli szekrényen heverő aszpirines doboz után nyúlt.

— Van. Adjak?

A szőke fiú csüggedt szemrebbenéssel elfordította a fejét. Nem, az nem használ.

Azután egészen érthető hangon azt mondta : félek.

A férfi megborzongott. Tanácstalanul bámult egy darabig, azután, hogy semmi sem jutott az eszébe, vállat vont és tovább ment.

Nagyon csúnya, nehéz éjszaka következett. A negyedik kórteremben este hét óra tájban meghalt egy török, aki erdei munkán volt valahol a messze északon és a keze-lába elfagyott, az egész teste borzalmas sebekkel volt tele. A kettesben másfél óra hosszat tombolt egy paralitikus oláh népfölkelő, késsel hadonászott és úgy ordított, hogy még az első emeletről is feljöttek, végül is le kellett kötni kötelekkel az ágyra. Éjfél felé járt az idő, mikor végre csönd lett és ő álmozágtól támolyogva, zúgó fejjel végre lefekhetett. Talán tíz percig sem feküdt még, mikor valaki megrángatta a karját. Félálomból felriadva, hirtelen kapta fel a fejét és nagyot kiáltott.

— Ki az?

Az egyik beteg állt előtte, egy tüdővészkes keméti káplár. Mezítláb volt, a takarójával a vállán, az arcán zavart rémület tükröződött. Habozva mondott valamit.

— Önkéntes úr, önkéntes úr . . .

— No, mi az?

— Ez a német alighanem meghalt. Olyan csendesen fekszik, nem is szuszog már.

Egy pillanatig habozott, azután belátta, hogy mégis csak fel kell kelni. Dörmögve feltápászkodott, belebujt a köpenyébe és elindult. A szőke német fiú mozdulatlanul feküdt az ágyon, szívverését nem lehetett érezni, az egész teste hideg volt, nyugtalanítóan, idegborzongatóan hideg. A férfi eldünnyögte magában : meghalt. Egy kicsit tanakodott magában : most kit keltsen fel? Elment a sarokba, a karjánál fogva felrázott egy embert.

— Ferenc bácsi, keljen csak fel, meghalt a tifuzsos német. Jöjjen már, ki kell vinni.

Az ember kinyitotta a szemét és mérgesen dűnnyögött. Mindig csak én, már megint engem rángat az önkéntes úr. Mégis felkelt, magára vette a köpönyegét és elindult. Kiment a folyosóra, egy pillanat múlva, amikor visszajött, csörömpölve húzta maga után a hordágyat. A tüdővészkes káplárral ketten megfogták a holttestet, leemelték a hordágyra és odaálltak a két végéhez. Egymást bíztatták. Fogd meg, öcsém. Eredj már előre. Emeld. Elindultak az ajtó felé, nehéz bakkancsaik zajosan kopogtak a kőkockákon. Egy pár beteg felébredt, egy fiatal fiú iszonyodva rántotta a fejére a takarót. Néhányan cigarettára gyújtottak, ő maga a zsebébe nyúlt, meggyőződött arról, hogy a kulcs nála van, azután görnyedten, fázósan behuzódva a köpenye gallérjába, elindult a hordágy után.

Lementek a lépcsőn, keresztül az udvaron, egy külön kis épület előtt megálltak. Az emberek letették a hordágyat, ő kikotorta a zsebéből a kulcsot, kinyitotta az ajtót. Az emberek megint elindultak a hordágygal. Odabent megálltak, a tüdővész káplár felszisszent, elsápadva káromkodott. A keserves mindenségit. Négy-öt holttest hevert a kis teremben a földön, csak egészen homályos körvonalukban látszottak a sötétben. Kapkodva, sietve legurították a szőke fiút a hordágyról, oda, a többi mellé, azután megfordultak, egy csöppet szégyenlősen, titkolt sietséggel indultak vissza az ajtó felé. A zárban megint csikordult a kulcs, már mentek keresztül az udvaron. Ferenc bácsi meglóbálta a kezében a hordágyat és összehúzott szemekkel dörmögött maga elé. Az áldóját ennek a világnak.

Fenn a teremben már csend volt, senki sem mozdult, csak valahol a sarokban izzott egy cigaretta égő parazsa. Gyorsan ledobta magáról a köpenyt, bakkancsot és bebujt az ágyba. Fáradtan letette a fejét a párnára és már aludt is, aludt mélyen, álmatlanul.

Hosszan visszhangzó, éles nesz támadt valahol; a férfi felriadt, oktalan rémülettel bámult maga elé a félhomályba, Percekig tartott, amíg megértette, hogy alighanem valamelyik bútor reccsent, talán az ágydeszka pattant egyet a csöndben. Lassan megnyugodott; egyetlen pillantással tudomásul vette, hogy az asszony fáradtan, a napi izgalmaktól kimerülten, alszik az ágy túlsó felén, a karosszékekben. A gyerek homlokán verejtékcseppek gyöngyöztek; elővette a kendőjét, óvatosan, csak alig érve hozzá, megtörölgette az alvó halántékát. Megint a keze után nyúlt; forró volt és nedves, azután a gyerek hirtelen megfordult és összeszorított kis öklével nagyot csapott a levegőbe. Milyen nyugtalan, aggódott a férfi és közben biztosan tudta: tifusz. Rettentő tudat volt, telve fenyegető veszedelmekkel, lehetőségekkel, amelyek átvillantak az ember agyán és olyan rémületet, olyan dermedt irtózást hagytak maguk után, hogy a férfi akadozni érezte a szívverését. Isten, hatalmas, jóságos Isten, csak most az egyszer segíts! Óvatosan megszorongatta a gyerek kezét és félelemtől kábultan suttogott neki. Kicsi fiam. Csak még egyszer lássalak egészségesnek, jókedvűnek. Drága, gyönyörű kicsi életem.

Kimerülten hátradőlt a székében, egy darabig fáradtan, törődöten, semmire se gondolva rakosgatta ide-oda a kezét a szék karfáján. Azután lassan megint leszívárogtak a régi képek a tudatába. Egy élet . . . milyen drága kincs, milyen meggyötörten, rémlátó aggódással féltett boldogság, milyen sejtelmes csoda. Kicsi, szőke gyerek, hogy ülünk itt mellette, hogy lessük minden lélekzetvételeit. És az a másik szőke fiú . . . az is csak egy élet, és mégis milyen észrevétlen elhulló semmiség, milyen sűrű lim-lom.

. . . Természetesen nem egyéni különbségeken múlik. Az is nagyon kedves lélek lehetett . . . csendes, szerény, hálás, béketűrő. Mégis, hogy

elveszett, azóta már a csontjait sem lehetne megtalálni, kinn a Volga partján, a közös sírveremben. Minden a körülményeken mulik. Az élet kincs és az élet semmi, drága ékszer, vagy a szélben sodort, száraz falevél. Logikátlan és furcsa az élet, a halál is az. Istenem, ez a gyerek nagyon lázas lehet, hogy dobálja magát. De soká lesz még reggel, milyen nyomasztó, milyen keserves ez a sötétség, a csönd . . .

Thury Lajos.

ÉJJEL AZ ÚTON.

*A jegenyék
Oly feketék
S oly fenyegetőn állnak,
Mintha ez volna
Sötét és lomha
Útja a halálnak.*

*Hallani már:
Mögöttem jár
Valaki loppal, halkan.
Meg-megremegek;
Vajjon ki lehet?
Gyík fut az avarban?*

*Ő közeleg,
Én sietek.
Félelem szele rémít.
Árnnyék, suhanó,
Lépés, dobbanó —
Jaj, mindjárt elér itt!*

*Hátra ne nézz!
Ruhája mész,
Sebesebb, mint a gyors ló;
Serked a vérem,
Roggyan a térdem:
E perc az utolsó.*

*Leborulok:
Most rám huhog —
És felzokog a lelkem . . .
S halkuló nessel,
Egy lélegzettel
Elsuhan felettem.*

*A jegenyék
Oly feketék
S oly fenyegetőn állnak,
Mintha ez volna
Sötét és lomha
Útja a halálnak.*

Majthényi György.